

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันการคุ้มครองที่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าของทุกประเทศในโลกจัดอยู่ในประเภทของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการเปลี่ยนแปลงจึงขึ้นอยู่กับการเสนอแนวคิดของบรรดาประเทศสมาชิกที่ประสงค์จะให้กฎหมายนี้เป็นประโยชน์ต่อชาติตนมากที่สุดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองซึ่งเป็นกฎหมายที่เคลื่อนไหวอย่างไม่หยุดนิ่งตามกระแสพัฒนาการของโลก

จากการศึกษาระบบการจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยและต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่นและประเทศจีน พบว่าในแต่ละประเทศมีระบบและหลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละประเทศได้บัญญัติกฎหมายกำหนดถึงระบบและหลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าขึ้นมาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทสนั้นๆ

การศึกษาถึงระบบและหลักเกณฑ์ของกฎหมายของต่างประเทศ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นตามบทที่ 3 เพื่อได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทยฉบับปัจจุบันให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายของต่างประเทศและเพื่อให้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของระบบกฎหมายของประเทศไทย

ประเทศไทยได้นำเอาหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า โดยใช้ระบบการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าโดยการจดทะเบียน ซึ่งได้ใช้ระบบการยื่นก่อนมีสิทธิก่อน (First to file) มาใช้ในระบบการจดทะเบียน เพื่อกำหนดถึงสิทธิหน้าที่ของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือ คล้ายกันหลายราย โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

ตามมาตรา 20 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่มิใช่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนหลายรายต่างยื่นขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือน กันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่า คล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิด

ของสินค้า ผู้จดทะเบียนซึ่งยื่นคำขอไว้เป็นรายแรกย่อมเป็นผู้มีสิทธิได้รับการจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นและตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

ตามมาตรา 21 กำหนดไว้ว่า เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกันตามมาตรา 20 นั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่าเครื่องหมายการค้าเหล่านั้นเป็นเครื่องหมายอันพึงรับจดทะเบียนได้ตามมาตรา 6 และคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเหล่านั้นต่างก็ถูกต้องตามบทบัญญัตินี้ให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้ผู้จดทะเบียนเหล่านั้นปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มาตรา 24 กล่าวคือ ให้ตกลงกันภายใน 90 วัน ซึ่งในทางปฏิบัติไม่มีคำขอรายใดที่สามารถตกลงกันได้และต้องสูญเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

จากการศึกษาระบบและหลักเกณฑ์การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าระบบและหลักเกณฑ์การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของประเทศไทยนั้นมีข้อเสียที่เกิดขึ้นจากระบบและหลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีขั้นตอนการจดทะเบียนค่อนข้างมากและยุ่งยากซับซ้อนเกินไป ทำให้ต้องเสียเวลาในการดำเนินการจดทะเบียนที่ยาวนาน จึงส่งผลให้การรับจดทะเบียนเกิดความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจได้ภายในระยะเวลาที่จำกัด เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการให้ความคุ้มครองในระดับสากล โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ทั้งนี้สำหรับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกที่นายทะเบียนเห็นว่ามີลักษณะอย่างเดียวกัน

ผู้ศึกษาเห็นว่าหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกรณีดังกล่าวสมควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับขั้นตอนการจดทะเบียน ระยะเวลาในการจดทะเบียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ขั้นตอนการพิจารณาคำขอจดทะเบียนกระชับและรวดเร็วขึ้น

จึงขอสรุปข้อดีหากประเทศไทยสามารถปรับปรุงแก้ไขระบบและหลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มาตรา 20 ถึงมาตรา 26 กรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเพื่อเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าถ้านายทะเบียนเห็นว่าเครื่องหมายการค้าเหล่านั้นเหมือนหรือคล้ายกันอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าได้ดังต่อไปนี้ คือ

1) ทำให้กระบวนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ทั้งนี้สำหรับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกกันที่นายทะเบียนเห็นว่ามิลักษณะอย่างเดียวกันรวดเร็วขึ้น

2) ทำให้ผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้รับความเป็นธรรมในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า จากผู้จดทะเบียนที่มีเจตนาไม่สุจริตที่จะกลั่นแกล้งในการขอจดทะเบียนหรือการเอาเปรียบทางการค้า ในกรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ทั้งนี้สำหรับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกกันที่นายทะเบียนเห็นว่ามิลักษณะอย่างเดียวกัน

3) ลดปริมาณคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่รอพิจารณาการรับจดทะเบียนให้สามารถรับจดทะเบียนได้เลย

4) ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ จากการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ในกรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ทั้งนี้สำหรับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกกันที่นายทะเบียนเห็นว่ามิลักษณะอย่างเดียวกัน มีขั้นตอนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและไม่เหมาะสม หากสามารถปรับปรุงขั้นตอน วิธีปฏิบัติ และลดขั้นตอนที่ไม่เหมาะสม ไม่มีความจำเป็นและสร้างภาระอันเกินควรแก่เจ้าหน้าที่ออกไปก็จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับจดทะเบียนให้สามารถปฏิบัติกรับจดทะเบียนได้ด้วยความสะดวก และรวดเร็วขึ้นและจะทำให้ลดปริมาณงานที่กำลังค้างพิจารณาอยู่ในขณะปัจจุบันออกไป

5) ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของรัฐ เช่น ค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปรษณีย์ อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 20 ถึงมาตรา 26 กรณีที่มีผู้จดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ถ้านายทะเบียนเห็นว่าเครื่องหมายการค้าเหล่านั้นเหมือนหรือคล้ายกันอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของ

สินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า กฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อนเกินไปและความไม่ชัดเจนของกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาในการตีความ กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาในการตีความข้อกฎหมายและบทบัญญัติที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและไม่เหมาะสม ให้เกิดความเหมาะสมและระบบการจดทะเบียนรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ ผู้จดทะเบียนในการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการ แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย 2 กรณี ดังนี้

1) ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อลดขั้นตอนในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าโดยตัดขั้นตอนที่ยุ่งยากออกไปและให้พิจารณาดำเนินการจดทะเบียนคำขอที่ยื่นเข้ามาเป็นรายแรก ส่วนคำขออื่นที่ยื่นเข้ามาในภายหลังให้ส่งรอการจดทะเบียนไว้ โดยคำสั่งของนายทะเบียนอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ยื่นขอจดทะเบียนวันเดียวกันให้พิจารณาว่าเครื่องหมายใดใช้มาก่อน และผู้ที่ใช้มาก่อนจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับจดทะเบียน โดยให้ผู้จดทะเบียนยื่นหลักฐานว่าได้ใช้ก่อนเครื่องหมายดังกล่าว ก่อนการจดทะเบียนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับจดหมายแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน แต่ถ้าหากเริ่มใช้พร้อมกันหรือไม่อาจสรุปได้ว่าใครใช้ก่อนกัน ก็ให้ผู้จดทะเบียนตกลงกันและมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันรับจดหมายแจ้ง ถ้าหากตกลงกันไม่ได้ ก็ให้พิจารณารับจดทะเบียนคำขอที่ยื่นรายแรก คำสั่งของนายทะเบียนให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าได้

2) จากการศึกษาแนวทางการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในกรณีที่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนหลายรายที่เหมือนหรือคล้ายกันของประเทศต่างๆ นั้น พบว่าทุกประเทศจะรับพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นรายแรก ส่วนคำขออื่นๆ มีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน กล่าวคือในอเมริกาจะส่งรอคำขอไว้ และพิจารณาคำขอที่ยื่นรายแรก ประเทศญี่ปุ่นมีแนวปฏิบัติคล้ายคลึงกับของประเทศไทยคือให้ตกลงกันก่อน ส่วนของประเทศจีนจะพิจารณาคำขอที่ยื่นรายแรกไปเลย ในกรณีที่ยื่นพร้อมกันจะพิจารณาว่าเครื่องหมายใดมีการใช้ก่อนและจะพิจารณารับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีการใช้มาก่อน จากการศึกษาแนวทางของประเทศต่างๆ แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางที่ประเทศจีนนำมาใช้ในการจดทะเบียนในกรณีดังกล่าวน่าจะเหมาะสมที่สุดหากนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย โดยประเทศไทยควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในกรณีที่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนหลายรายที่เหมือนหรือคล้ายกันในกรณีที่มิใช่ยื่นคำขอจดทะเบียนหลายรายต่างกันขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกันหรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า

ให้พิจารณาคำขอรายแรก ส่วนคำขออื่นๆ ที่ยื่นเข้ามาในภายหลัง ให้สั่งรอ และพิจารณาคำขอรายแรกไปตามขั้นตอน คำสั่งของนายทะเบียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะกรรมการฯ ได้ภายใน 30 วัน และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ยื่นมาวันเดียวกันให้พิจารณาว่าเครื่องหมายใดใช้มาก่อน และผู้ที่ใช้มาก่อนจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับจดทะเบียน โดยให้ผู้ขอจดทะเบียนยื่นหลักฐานว่าได้ใช้ก่อนเครื่องหมายดังกล่าวก่อนการจดทะเบียนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับจดหมายแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า แต่ถ้าหากเริ่มใช้พร้อมกันหรือไม่อาจสรุปได้ว่าใครใช้ก่อนกัน ก็ให้ผู้ขอจดทะเบียนตกลงเจรจากันและทำหนังสือส่งให้แก่นายทะเบียนภายใน 30 วัน นับแต่วันรับจดหมายแจ้ง ถ้าหากตกลงกันไม่ได้ ก็ให้นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าพิจารณาคำขอที่ยื่น รายแรก คำสั่งของนายทะเบียนให้ผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าภายใน 30 วัน